

BOS- EN DUINPARKEN

Herstelplan

ALGEMEEN

Gemeente Bloemendaal

INHOUD

	AANLEIDING	3
1	INLEIDING	4
1.1	Wat zijn de bos- en duinparken	4
1.2	Zeeweggronden	4
1.3	Waarom een herstelplan	6
1.4	Doel van de herstelplannen	8
1.5	Verantwoordelijkheid	9
2	AANPAK	9
2.1	Werkwijze	9
2.2	Leeswijzer	10
3	LANSCHAP EN GESCHIEDENIS ALGEMEEN	10
4	BELEID	11
4.1	Rijk	11
4.2	Provincie	13
4.3	Gemeente	15
5	KARAKTERISTIEKEN VAN DE BOS- EN DUINPARKEN	17
6	FINANCIERING	19
6.1	Globale kosten	19
6.2	Hoe financiering	19
7	AANBEVELINGEN	20
	LITTERATUUR	21
	BIJLAGE 1: OPPERVLAKTE BOS- EN DUINPARKEN	22
	BIJLAGE 2: BESTEMMINGSPLANNEN	23
	BIJLAGE 3: OPSTALLEN IN DE BOS- EN DUINPARKEN	26

AANLEIDING

Door de taakgroep groenvoorziening is in 2002 aangegeven dat de bos- en duinparken veel achterstallig onderhoud hebben. Daarnaast wordt in het Groenbeleidsplan (1997) aangegeven dat een beheerplan voor de lange termijn voor de bos- en duinparken noodzakelijk is. Deze problematiek is besproken met de wethouder voor Groenvoorziening (destijds dhr. Schnakkers).

Daarop is besloten geld te reserveren op de begroting voor het opstellen van herstelplannen voor de bos- en duinparken.

Er is 350 uur beschikbaar gesteld in de begroting van 2002 voor dit project. Een deel van deze uren zijn doorgeschoven naar volgende jaren, omdat pas medio 2002 kon worden begonnen met het project.

In de zomer van 2002 is een inventarisatie gemaakt van de natuurwaarden en het gebruik van de bos- en duinparken. Daarna zijn plannen ontwikkeld voor de ontwikkelingsrichting van de bos- en duinparken.

In 2005 is het bestuurlijk traject voor het vaststellen van de herstelplannen gestart. In dat traject is intern advies gevraagd aan vele taakgroepen, omdat het beheer van de bos- en duinparken niet alleen Groenvoorziening betreft, maar ook Civiele Techniek (paden), WRV (verlichting, banken en afvalbakken), Ruimtelijke Ordening (bestemmingsplannen), Bouw en Woningtoezicht (gebouwde objecten in de parken) en Welzijn en Recreatie (speelplekken, recreatie en openluchttheater).

Ook een aantal externe partijen wordt om advies gevraagd, omdat het beheer van de bos- en duinparken relatie heeft met andere beheerders (van bijvoorbeeld het Nationaal Park Zuid-Kennemerland en Stichting Openluchttheater) en de bos- en duinparken een maatschappelijke functie hebben. In dat laatste kader wordt Ons Bloemendaal, de Milieuraad en de Bosgroep (Bloemendaalse bos) om advies gevraagd. Met deze belangengroepen is regulier overleg in het Bosparkenoverleg.

Na bespreking in het college van de externe adviezen zijn de concept-herstelplannen ter visie gelegd voor de inwoners van Bloemendaal. Naar aanleiding van de inspraakreacties (gebundeld en voorzien van commentaar in de Reactienota, nr. 2006018708) zijn de herstelplannen bosparken weer bijgesteld.

Begin 2007 is een definitief besluit door het college van B&W (nr. 2006018590) en de raad (nr. 2006019508) genomen over het herstelplannen van de bos- en duinparken.

Aansluitend wordt de uitvoering van de herstelplannen ter hand genomen. Omdat zowel financieel als wat betreft capaciteit niet alle bosparken tegelijk kunnen worden uitgevoerd, zal dat na elkaar gebeuren. De volgorde moet nog worden vastgesteld.

Voor het communicatietraject is een apart communicatieplan gemaakt. Het communicatieplan voor de bosparken is 6 december 2005 goedgekeurd door het college.

Tijdens de uitvoering van het herstel van de bosparken zal regelmatig overleg zijn met betrokkenen, zoals belangengroepen en bewoners. De samenstelling van het overleg zal per park verschillen.

Daarnaast zullen de bewoners van Bloemendaal via het Bloemendaals weekblad regelmatig op de hoogte worden gehouden.

1. INLEIDING

1.1 Wat zijn de bos- en duinparken

De bos- en duinparken zijn gemeentelijke terreinen, die geen traditioneel intensief onderhouden park zijn. Het zijn vaak min of meer natuurlijke terreinen, die een verschillende geschiedenis hebben. Sommige bosparken zijn delen van oude landgoederen (bv. Bloemendaalse bos), andere bosparken zijn delen van het al dan niet open duingebied, die als gemeentelijk wandelgebied zijn ingericht (bv. Weth. Van Gelukpark).

De bosparken liggen verspreid door drie van de vier kernen van de gemeente: Bloemendaal, Overveen en Aerdenhout.

In totaal beslaan de bos- en duinparken, die in deze rapporten worden besproken samen ca. 80 ha.

De bos- en duinparken van Bloemendaal zijn van noord naar zuid (zie ook figuur 1):

- Bloemendaalse bos (Bloemendaal), nr. 2006014411
- Caprera (Bloemendaal), nr. 2006014417
- Wilhelminapark met het Kopje (Bloemendaal), nr. 2006014422
- Brouwerskolkpark e.o. (Overveen), nr.2006014416
- Weth. Van Gelukpark (Overveen), nr. 2006014421
- Enschedepark (Aerdenhout), nr. 2006014419
- Van Haemstedeboos (Aerdenhout), nr. 2006014420

1.2. Zeeweggronden

De Zeeweggronden, een strook duinterrein aan weerszijde van de Zeeweg (tussen Overveen en Bloemendaal aan Zee), zijn van de gemeente Bloemendaal. In het verleden werd dat door de gemeente beheerd (op gezette tijden dunningen en verwijderen van zwerfvuil). De laatste 10 jaar wordt het beheer overgelaten aan PWN, die het gebied er omheen ook al beheert. De delen, die niet in beheer zijn bij PWN (oude stortplaatsen, campings en Eerebegraafplaats) hebben een afwijkende problematiek, die niet thuis hoort in de reeks beheerplannen voor de bos- en duinparken.

Er zijn al enige tijd besprekingen gaande over mogelijke overdracht van de Zeeweggronden naar PWN in verband met een samenhangend beheer van het Nationaal Park Zuid-Kennemerland.

Gezien bovenstaande punten wordt er over de Zeeweggronden geen beheerplan in dit verband gemaakt.

Figuur 1. Ligging van de bos- en duinparken

1.3 Waarom een herstelplan?

Ten gevolge van een aantal oorzaken maken de bossparken een verwaarloosde indruk (zie Oorzaken).

Een slecht verzorgd bosspark heeft als gevolg, dat het ongewenste activiteiten aantrekt, zoals vuilstort en vandalisme, maar ook zijn er andere effecten als gevolg van een verwaarloosd park (zie Gevolgen).

Met een ander beheer van de bos- en duinparken zal uitbreiding van de ongewenste gevolgen voorkomen kunnen worden of zullen reeds aanwezige ongewenste ontwikkelingen opgelost kunnen worden.

Oorzaken

De volgende punten geven de *oorzaken* aan van de verwaarloosde indruk van de bos- en duinparken:

1. *Veranderd gebruik*

De bos- en duinparken van Bloemendaal worden tegenwoordig op een andere manier gebruikt dan in de tijd dat ze zijn aangelegd.

Ging men voorheen op zondag op de fiets of te voet dicht bij huis met het gezin recreëren in een bosspark, tegenwoordig trekt men er op uit met de auto naar de natuurgebieden. De parken dicht bij huis worden ook minder gebruikt door spelende jeugd. Dat heeft te maken met het drukker wordend verkeer (gevaarlijke oversteken), andere spelmogelijkheden (computerspelletjes) en een gevoel van sociale onveiligheid.

Een aantal bossparken wordt wel regelmatig door schoolklassen bezocht (met name het Bloemendaalse bos).

Alle bossparken worden intensief bezocht door mensen, die de hond uit laten. Ook vanuit Haarlem worden de bossparken veel gebruikt door hondenuitlaatcentrales. Helaas staan hondenpoep en natuureducatief gebruik voor kinderen op gespannen voet met elkaar.

2. *Veranderd beheer*

De afgelopen decennia zijn de opvattingen over het beheer van de bossparken (mede onder invloed van bezuinigingen) veranderd. Er wordt een meer natuurlijke aanpak nagestreefd in de verwachting dat daardoor minder beheer nodig is. Dat is echter lang niet altijd het geval. Natuurlijke bosontwikkeling vraagt evengoed begeleiding, omdat het bos veilig moet blijven of soms omgevormd moet worden van een saaie aanplant naar een natuurlijk bos.

Bossparken bij de bebouwde kom (met vaak hoge recreatiedruk) vragen daarnaast om regelmatig onderhoud van de voorzieningen als paden en banken.

Maar ook het groen slijt meer bij intensief gebruik door bijvoorbeeld honden (graafschade) of spelende kinderen die door de beplanting lopen. Ook een overmaat aan hondenpoep doet de begroeiing geen goed.

Regelmatig onderhoud van het groen is dus altijd noodzakelijk.

Inmiddels beginnen de bos- en duinparken een verwaarloosde aanblik te krijgen, terwijl de natuurwaarde van de bossparken afneemt (eveneens als gevolg van de verruiging door hondenpoep en betreding).

Het verschillende karakter van de bossparken begint te verdwijnen. In feite zijn de bossparken een groene brij geworden (zie figuur 2).

Figuur 2. De bosparken zijn een eenvormige groene brij geworden.

3. Veranderde personeelsbezetting

De werkzaamheden worden vooral uitgevoerd tijdens vorstperioden als andere werkzaamheden in de plantsoenen niet mogelijk zijn. Met de vroegere bezetting van de buitendienst kon dan in korte tijd veel onderhoud worden uitgevoerd. Inmiddels is de buitendienst van groenvoorziening meer dan gehalveerd, omdat steeds meer werk wordt uitbesteed. Daardoor moet dezelfde hoeveelheid werkzaamheden nu door een veel kleinere bezetting worden uitgevoerd. Achterstallig onderhoud is het gevolg.

Door het uitbesteden van veel werkzaamheden (bijvoorbeeld maaien) komt er weinig eigen personeel in de bosparken. Eigen medewerkers, die de bosparken kennen, zullen veel eerder achterstallig onderhoud of ongewenste situaties melden, zodat ze opgelost kunnen worden. Problemen worden dus ook veel minder gesignaleerd.

Gevolgen

De verwaarloosde uitstraling van de bos- en duinparken heeft een aantal *gevolgen*:

1. Sociale onveiligheid

Een verruigd bos met dichte ondergroei en brandnetels is al gauw onoverzichtelijk en wordt in een woonomgeving als onveilig ervaren. Hierdoor zullen juist de goedbedoelende wandelaars worden afgeschrikt, terwijl een dergelijk bosterrein ongewenste activiteiten juist aantrekt. Voorkomen moet worden dat de bosparken sociaal onveilige plaatsen worden.

Integendeel, Bloemendalers moeten juist trots zijn op hun fraaie en gevarieerde parken. Sommige van die parken hebben ook een lange geschiedenis, die zelfs plaatselijk vastgelegd is in het beschermd dorpsgezicht (Bloemendaalse bos en Kopje van Bloemendaal).

2. Speelplekken

De bos- en duinparken zijn erg dichtgegroeid in de loop van de decennia. Ze hebben erg weinig open plekken en als ze er zijn, zijn ze erg klein. Open plekken zijn juist herkenningspunten voor wandelaars en ontmoetingsplaatsen, waar kinderen graag spelen. Door het ontbreken van open plekken zijn de bosparken minder aantrekkelijk om te bezoeken.

3. Economische gevolgen

Een waardevol goed onderhouden bospark met historie in de buurt zal positief werken op het woongenot in de naastliggende wijken. Het kan zelfs invloed hebben op de huizenprijs.

4. Verlies van het bijzondere karakter van Bloemendaal

De bos- en duinparken bepalen voor een groot deel het bijzondere karakter van Bloemendaal, waardoor mensen er graag komen wonen. De bebouingsdruk op groengebieden wordt in Nederland en dus ook Bloemendaal steeds groter. Een slecht onderhouden park met een onduidelijke functie valt dan al gauw ten prooi aan deze druk. Dus juist deze waardevolle groter eenheden groen behoeven onze bijzondere aandacht.

1.4 Doel van de herstelplannen

Een goed herstelplan voor de bos- en duinparken zal het mogelijk maken de uitstraling van de bos- en duinparken weer op het niveau te brengen dat gewenst is

in Bloemendaal. Hiermee worden de ongewenste gevolgen, die in 1.3 zijn beschreven voorkomen.

Daarvoor zijn behalve een goede beschrijving van het park (waarde en gebruik) en een analyse van de huidige situatie ook praktische aanwijzingen voor het beheer nodig. Deze staan beschreven in de rapporten per park. De algemene aanbevelingen om tot een beter beheer van de bosparken te komen zijn beschreven in dit rapport (hfst.6).

Daarnaast zijn er ook ander voordelen van het opstellen van goede herstelplannen. Met een goed onderbouwd plan is:

- De planning van de werkzaamheden makkelijker te maken
- De financiering in de begroting beter te onderbouwen.
- Makkelijker financiering van uitvoering van derden te genereren (sponsors).
- Kan de financiering beter gefaseerd worden.

1.5 Verantwoordelijkheid

Er zijn drie verschillende taakgroepen, die onderhoudswerkzaamheden in de bosparken moeten uitvoeren:

- Groenvoorziening voor het groen
- WRV voor de banken, afvalbakken en verlichting (indien aanwezig)
- CT voor de verharde en halfverharde paden en trappen

Daarnaast heeft de taakgroep Welzijn en Publiekszaken, waar o.a. sport, recreatie, cultuur (openluchttheater) en jeugdbeleid (speelplekken) onder vallen raakvlakken met het gebruik en beheer van de bos- en duinparken.

Voor een goed onderhouden bospark zouden medewerkers van deze verschillende taakgroepen regelmatig de bosparken moeten inspecteren. Door tijdgebrek is dat niet jaarlijks mogelijk en dat heeft (naast het beschikbare beperkte budget) ook achterstallig onderhoud tot gevolg.

Een dergelijke inspectie kan door een algeheel plan voor de bosparken gecombineerd worden en door één medewerker (coördinator/opzichter) worden uitgevoerd.

2. AANPAK

2.1 Werkwijze

Het herstel van de bos- en duinparken bestaat uit twee fasen:

1. Opstellen van de maatregelen voor herstel van de bosparken (inventariseren, analyse en benodigde maatregelen)
2. Uitvoeren van het herstel van de bosparken. Hierin worden details nader uitgewerkt.

Voor beide fasen wordt een eigen communicatietraject gevolgd. De aanpak daarvan wordt beschreven in het communicatieplan Bosparken (goedgekeurd door B&W 6 dec. 2005). Elke fase kent eigen betrokkenen en ook elk park kent eigen betrokken partijen.

In dat kader zijn na bespreking van de conceptplannen in het college van B&W en de raadscommissie de plannen besproken met belangengroepen en betrokken horeca.

Na goedkeuring van de voorgestelde aanpassingen in het college worden de plannen ter inspraak voorgelegd aan de bewoners van Bloemendaal.

Voor elk bospark is voor fase 1 een eigen rapport gemaakt.

Daarin is eerst de huidige situatie beschreven.

Voor de beschrijving van de huidige situatie is een inventarisatie gemaakt van de paden en voorzieningen in de bosparken. In de zomer van 2002 is een planteninventarisatie uitgevoerd door J. van Genderen, waarmee een indicatie kon worden gegeven van de natuurwaarde.

Daarna is een analyse gemaakt per bospark, beschreven in knelpunten en pluspunten van het bospark.

Aan de hand van de analyse wordt het bijzondere karakter van het betreffende bospark tot een thema uitgewerkt.

Daaruit vloeit het toekomstige beheer voort, dat nodig is om de juiste kwaliteit en uitstraling van het bospark te krijgen.

De globale benodigde kosten die nodig zijn voor het beheer zijn vervolgens berekend. Deze kosten bestaan uit kosten voor bestaand beheer, waar nu reeds (gedeeltelijk) budget voor is. En uit kosten voor nieuwe inrichtings- en beheersmaatregelen, waar gelden voor gereserveerd moeten worden in de komende tien jaar.

Zowel in verband met de financiering als in verband met personele beschikbaarheid wordt de uitvoering van het herstel gespreid over 10 jaar.

2.2 Leeswijzer

Dit algemene rapport geeft het kader van de beheersplannen van de bos- en duinparken aan en beschrijft de algemene lijnen van het landschap en het huidige beleid van rijk, provincie en gemeente. In dit rapport staat ook een overzicht van de financiële consequenties van het herstellen van de bos- en duinparken.

De bos- en duinparken worden in afzonderlijke delen beschreven. Daarin staan steeds onderstaande hoofdstukken:

- Historie van het bospark
- Gebruik (attractiepunten), ontsluiting en beleving
- Natuur- en landschappelijke waarde (in een bijlage staat de planteninventarisatie)
- Analyse (knelpunten en pluspunten)
- Thema (aan de hand van het karakteristiek van het bospark)
- Beheer (met als doel het thema vorm te geven en de kwaliteit en het gebruik van het bospark te verbeteren).

3. LANDSCHAP EN GESCHIEDENIS ALGEMEEN

Het duingebied, waar Bloemendaal grotendeels op gebouwd is, is altijd al een dynamisch gebied geweest. Tijdens het ontstaan van de duinen was het dynamisch omdat het steeds werd overstoven door grote hoeveelheden zand. Soms vonden er overstromingen plaats.

Later werd de invloed van de mens groter. De mens probeerde de dynamiek in te dammen door helm en naaldbossen aan te planten, waarmee het zand werd vastgelegd. Men legde akkertjes aan, die juist weer meer dynamiek tot gevolg

hadden. Weer later voerde men het konijn in. Hierdoor werd de begroeiing kort gegraasd. De verdamping nam af, omdat de lagere begroeiing minder water verdampte. Dat was terug te vinden in een hogere grondwaterstand. Weer later begon men in het kader van meer hygiëne drinkwater te winnen in de duinen. Hierdoor daalde het grondwater weer. Ook de aanleg van de grote polders, zoals de Haarlemmermeer had tot gevolg dat er via diepe waterstromingen in de bodem water op afstand water aan de duinen werd onttrokken. Het verlagen van het grondwater in de duinen is doorgedaan tot enige decennia geleden het inzicht ontstond, dat de duinen met zijn bijzondere natuur erg aan het verdrogen waren en daarmee de natuurwaarde sterk afnam. Het Nationaal Park Zuid-Kennemerland in 1993 door het rijk aangewezen en er werd besloten om de waterwinning in dit deel van de duinen te stoppen. Hierdoor stijgt het grondwater weer en neemt de dynamiek (t.g.v. het stoppen van drinkwaterwinning en veranderd beheer) weer toe.

Het stoppen van de waterwinning heeft gevolgen gehad voor de voorzieningen, bebouwing en natuur in de duinen en de binnenduinrand.

De verandering van de grondwaterstand behoeft begeleiding om de waardevolle natuur een kans te geven. Zo ontstaan er weer natte duinvalleien met bijzonder begroeiing en bijbehorende broedende vogels.

Maar er is plaatselijk ook achteruitgang van de natuur te zien. Door toegenomen kwel is de grondwaterstand hoger geworden in het relatief lager gelegen Bloemendaalse bos. Zo kunnen bijvoorbeeld de oude bomen hier zich niet goed meer aanpassen aan de grondwaterstijging. Hierdoor sneuvelen oude bomen soms eerder dan te verwachten is op grond van alleen de leeftijd van de boom. Dit is bijvoorbeeld te zien aan beuken in het Bloemendaalse bos.

Plaatselijk kunnen drassige begroeiingen onder water verdwijnen indien er geen oeveraanpassingen plaats vinden, zoals in het Weth. Van Gelukpark.

Over het geheel genomen heeft het stoppen van de waterwinning echter zeker positieve gevolgen voor de natuur in de duinen.

4. BELEID

4.1 Rijk

De behoefte aan recreatie in de natuur neemt de laatste decennia toe. Het gevolg is een soms onevenredig grote recreatiedruk op natuurgebieden en veel verkeer om bij die gebieden te komen.

Het rijk ontwikkelt steeds meer beleid om de recreatiestromen die daarmee samenhangen te geleiden. Om de grote natuurgebieden enigszins te ontlasten en verkeersstromen te beperken wordt recreatie dicht bij huis gestimuleerd.

Natuur voor mensen, mensen voor natuur

In de nota Natuur voor mensen, mensen voor natuur (Min. Landbouw Natuur en Visserij, 2000) wordt sterk gepleit voor het ontwikkelen van kwalitatief goede natuur dicht bij de mensen.

Dat betekent behoud, herstel, ontwikkeling en duurzaam gebruik van natuur en landschap als essentiële bijdrage aan een leefbare en duurzame samenleving. Dit is niet zozeer alleen een groene opdracht, maar ook een culturele opdracht.

De bosparken van Bloemendaal maken deel uit van natuur dicht bij de mensen. Een goede kwaliteit van deze bosparken draagt niet alleen bij tot het welbevinden van de bewoners, maar is ook een economische factor. Huizen in een fraaie groen omgeving zijn 10 – 15 % duurder.

Hierbij is het vooral de rol van de gemeenten om te zorgen voor voldoende kwaliteit van het groen dicht bij huis (parken), zodat openluchtrecreatie dicht bij huis mogelijk is en de milieuteit beheersbaar blijft.

Structuurschema Groene Ruimte II

In het Structuurschema Groene Ruimte II (Ministerie van LNV, 2001) wordt gewezen op het belang van herkenbare landschappen, zodat vervlakking (overal hetzelfde) wordt tegengegaan. Hierbij is ook herkenning van het verleden van belang.

Kenmerkend in onze regio en met name voor Bloemendaal zijn de landgoederen en binnenduïnbossen. De bosparken in Bloemendaal zijn beeldbepalend voor dit kenmerkende landschap.

Vooraf rond de steden (straal van 10 km.) wordt aangedrongen op hoogwaardig groen (recreëren dicht bij huis). Daarbij wordt met hoogwaardig groen bedoeld groen met een hoge beleving, hoge gebruikswaarde en hoge ecologische kwaliteit. Dat betekent afwisselend groen, waarin attracties aanwezig zijn (uitspanning, speelplek, uitzichtpunt, bijzondere begroeiing e.d.). De meeste van de Bloemendaalse bos- en duïnparken passen goed in dit beleid.

Het Structuurschema Groene Ruimte II (SGR II) zet ook het eerder ontwikkelde (1990) natuurbeleid voort. Daarin is de ontwikkeling van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) het belangrijkste.

Natura 2000

In 2002 zijn de Natuurbeschermingswetgebieden als gevolg van Europese wetgeving (Natura 2000) omgezet in Habitatrictlijngebieden. In 2003 zijn deze gebieden aangevuld met nieuwe gebieden of worden de grenzen verlegd. Voor Bloemendaal betekent dat concreet, dat alle bij het Nationaal park Zuid-Kennemerland aangesloten gebieden opgenomen worden als Habitatrictlijngebieden. Dat zijn dus alle bos- en duïnparken met uitzondering van het Bloemendaalse Bos en het van Haemstedebos. Voor ingrepen in Habitatrictlijngebieden gelden strenge eisen en moet vrijwel altijd vergunning aangevraagd worden bij het ministerie van LNV (via LASER). Hierbij moet worden aangetoond dat er geen verstoring optreedt voor het duïng gebied kenmerkende en beschermde dieren en planten.

Daarnaast is de Flora- en Faunawet aangepast in het kader van het Europese beleid aangescherpt.

Nota Belvédère

De nota Belvédère (min. LNV en Min. VROM, 1999) dringt aan op ontwikkeling van regionale en cultuurhistorische kenmerken. Het streven is om cultuurhistorie volwaardig te betrekken bij planvorming.

De betekenis van cultuurhistorie is: identiteit, contrapunt voor mondialisering, informatiebron, inspiratie, esthetische waarde en economische en ecologische belang (met name ook landgoederen worden aangemerkt als bijdrager aan de biodiversiteit)

Zuid-Kennemerland is opgenomen als Belvédère gebied vanwege de hoge archeologische waarden, landgoederen en villaparken. Er komen in Zuid-

Kennemerland verschillende historische typen van “buiten wonen” naast elkaar voor. Kenmerkend hiervoor zijn de oude parkbossen, kleine open veldjes, bijzondere gebouwen en park- en tuinelementen zoals bruggen, paviljoens en poorten. Ook het systeem van oude duinen en strandwallen, dat sinds het Laat Neolithicum bewoond is en steilrandjes (steile overgangen van duinen naar bouw of bollenland) als relict van oude zandwinnings worden genoemd als cultuurhistorisch element. In Zuid-Kennemerland wordt er vooral naar gestreefd om de cultuurhistorische identiteit te koppelen aan natuurbeheer.

Cultuur en natuur zijn in Nederland onlosmakelijk met elkaar verbonden. Nergens is er in Nederland nog natuur die niet door de mens is veranderd (zelfs de duinen niet). De meest opvallende zijn in het kader van de bosparken wel het Bloemendaalse Bos en Caprera.

Beschermd dorpsgezicht

Het Bloemendaalse Bos en het Kopje van Bloemendaal vallen niet alleen in een Belvederegebied, maar ook in een gebied, dat aangewezen is door het ministerie van VROM als beschermd dorpsgezicht. Het gaat hier om de villawijken Bloemendaalse Park / Duin en Daal. Het gebied is aangewezen wegens uitzonderlijke landschappelijke en cultuurhistorische waarden. In dit gebied zijn voorbeelden van zomerverblijven van welgestelden uit voornamelijk Amsterdam uit verschillende periodes van het begin van de 20^e eeuw goed bewaard gebleven. De villa's worden tegenwoordig gebruikt voor permanente bewoning en dragen daarmee bij aan het behoud van ons erfgoed. In een dergelijk gebied is verandering van het landschap vaak niet toegestaan. De cultuurhistorische waarde moet behouden of versterkt worden. Er wordt om die reden een nieuw bestemmingsplan voor dit gebied gemaakt.

Nationaal Park Zuid-Kennemerland

De Kennemerduinen zijn in 1993 door het rijk aangewezen als Nationaal Park. In 1999 is het Park uitgebreid met een groot gebied ten zuiden van de Zeeweg. In een samenwerkingsverband hebben een aantal eigenaren van bos- en duingebieden zich verenigd in het Nationaal Park Zuid-Kennemerland (NPZK). Behalve een bijzondere natuur kent het gebied een boeiende cultuurhistorie. Het gebied behoort tot verschillende eigenaren, waarvan PWN de grootste is.

In dit samenwerkingsverband proberen de deelnemers hun beheer en beleid op elkaar af te stemmen. De gemeente Bloemendaal heeft in dit samenwerkingsverband een aantal bosparken ingebracht: Caprera, Kopje van Bloemendaal, Brouwerskolkpark, zeeweggebieden exclusief de campings, Weth. Van Gelukpark en Mr. Enschedepark.

In het Beheer- en inrichtingsplan “Stuivende duinen” (2003) zijn de belangrijkste beheerdoelen vastgelegd. De hoofddoelen zijn:

1. Het behouden en ontwikkelen van natuur, landschap en cultuurhistorie.
2. Het stimuleren en verbeteren van de mogelijkheden voor natuurgerichte recreatie.
3. Het bieden van een stimulerend pakket van communicatie en educatie. Actieve betrokkenheid van de omwonenden en gebruikers staat hierbij centraal.
4. Het ruimte geven aan en stimuleren van (wetenschappelijk) onderzoek.

Deze doelen zijn uitgewerkt in projecten. Deze gaan zowel over natuurbeheer als over bereikbaarheid voor bezoekers als over zichtbaar maken van cultuurhistorie. In dat kader is het de bedoeling om een oplossing te zoeken voor de tijdelijke onderbemaling van restaurant de Bokkedoorns (Weth. Van Gelukpark), die nu nadelige gevolgen heeft voor de natuur en ook voor de Bokkedoorns geen gewenste situatie is.

Gestreefd wordt naar zonering van de recreatie in het NPZK. De grootste recreatiedruk wordt in de randen van het NPZK opgevangen. De Bloemendaalse bosparken kunnen daar deels een rol in vervullen.

In verband met de toenemende recreatiedruk wordt in opdracht van het NPZK een studie gemaakt naar geleiding van de aan recreatie gerelateerde verkeersstromen. De gemeente Bloemendaal begeleidt deze studie.

De voorstellen in deze herstelplannen voor de Bloemendaalse bosparken passen binnen de vier hoofddoelstellingen.

4. 2 Provincie

Streekplan Noord-Holland Zuid (2002)

Bloemendaal valt onder het streekplan Noord-Holland Zuid. In dit streekplan worden het diverse streekplannen ten zuiden van het Noordzeekanaal samengevoegd en wordt het beleid van de Vijfde Nota voor de Ruimtelijk Ordening verwerkt.

Het Bloemendaalse Bos en het Wilhelminapark vallen binnen de rode contour (stedelijk gebied). Dat sluit ook weer goed aan bij de aanwijzing van het rijk van het beschermd dorpsgezicht van het gebied Bloemendaalse Park / Duin en Daal. De overige bosparken liggen binnen de groene contour (landelijk gebied).

Provinciale Ecologische Hoofdstructuur

De Ecologische Hoofdstructuur van het rijk wordt nader uitgewerkt in de Provinciale Ecologische Hoofdstructuur (PEHS). Daarin worden de verschillende natuureenheden Duinen en Binnenduinen onderscheiden. Heel Bloemendaal valt m.u.v. de duinen van het Nationaal Park Zuid-Kennemerland in de zone Binnenduinrand. Hierin wordt gestreefd naar het herstel van duinrellen, het behoud van de aanwezige structuren (noord-zuid gerichte strandwallenlandschap) en oost-west verlopende gradiënten (nat-droog en kalkrijk-kalkarm).

Kennemerzoom

Naar aanleiding van het opstellen van het Streekplan Noord-Holland zuid is het Kennemerzoomproject stil gelegd, waardoor het nog geen officiële status heeft. Toch zijn er in het Kennemerzoomproject een aantal ideeën ontwikkeld, die voor de bosparken van belang kunnen zijn. Er zijn bijvoorbeeld voorstellen gedaan over het met elkaar verbinden van de recreatiegebieden. In dat kader zijn er voorstellen gedaan voor het verbeteren van de toegang van het Nationaal Park Zuid-Kennemerland bij het Kopje van Bloemendaal en het Brouwerskolkpark.

Programma Natuur en Landschap 2001

In de provinciale nota Programma Natuur en Landschap 2001 wordt dit beleid onderschreven en uitgewerkt.

De landschapsstrategie van de binnenduinrand is behoud en versterking. Dat wil zeggen, dat de binnenduinrand een laagdynamisch gebied is. Hierin staat herstel van

duinrellen en benadrukken van de afwisseling open/dicht centraal. De binnenduinrand is van oudsher een “lustwaranda”, dit in contrast tot de duinen, waar de “woeste natuur” is te vinden. De binnenduinrand is van oudsher een ontspanningsgebied met enige allure.

4.3 Gemeente

Bestemmingsplannen

Een bestemmingsplan is een juridisch bindend beleidsplan.

De bos- en duinparken zijn beschreven in verschillende bestemmingsplannen. Sommige parken vallen zelfs onder meer dan één bestemmingsplan. De meeste bosparken vallen onder het bestemmingsplan Landelijk Gebied (2002). In verband met de aanwijzing van het beschermd dorpsgezicht Bloemendaalse Park / Duin en Daal wordt momenteel een nieuw bestemmingsplan opgesteld voor voornoemd gebied. Het Bloemendaalse Bos en het Wilhelminapark met Kopje vallen binnen het aangewezen beschermd dorpsgezicht. In het concept-bestemmingsplan zijn bepalingen worden opgenomen, die het bijzondere karakter behouden van het gebied. Dat betekent dat er voor bijna alle werkzaamheden een vergunning moet worden aangevraagd.

In bijlage 2 staan de bestemmingen voor de diverse bos- en duinparken, zoals aangegeven in de verschillende bestemmingsplannen.

Voor alle bos- en duinparken geldt de bestemming landschappelijk park of natuur. In enkele gevallen met een toevoeging Recreatie of Wandelpark.

In vrijwel alle bestemmingen is het doel het behoud van natuur(wetenschappelijke)- en landschappelijke waarden.

In alle gevallen is bebouwing niet toegestaan, soms is een voor het uitvoeren van het werk benodigde schuur toegestaan. De in een bospark aanwezige voorzieningen, zoals het openluchttheater en horecagelegenheden hebben in alle gevallen een eigen op het huidige gebruik toegespitste bestemming.

Groenbeleidsplan

Het Groenbeleidsplan is in 1996 herzien, omdat het rijks- en provinciaal beleid op het gebied van natuur- en landschapsbehoud is uitgebreid en omdat er behoefte is aan steeds meer huizen/bebouwing. Daarover moest ook de gemeente Bloemendaal beleid ontwikkelen. In dit Groenbeleidsplan zijn 27 ontwikkelingslijnen op papier gezet. In dit kader wordt gewezen op het belang van het maken van duidelijke beheerplannen voor de bos- en duingebieden. Een goed plan is het behoud van het bospark en wordt de continuïteit gewaarborgd. Deze continuïteit is van groot belang voor de karakteristieke ruimtelijke opbouw van de gemeente, die de identiteit van Bloemendaal is. Daarbij wordt wel opgemerkt, dat deze parken niet intensief onderhouden zullen gaan worden en dat het beheer daar op moet worden afgestemd.

Ook van groot belang is het accentueren van het karakter van de individuele parken. Dat draagt bij aan de identiteit en herkenbaarheid. Diversiteit wordt nagestreefd, nivellering (groene brij) moet worden vermeden.

Nota Toerisme

De nota Toerisme is in 2001 door het college vastgesteld. In deze nota wordt vooral ingegaan op de grotere trekkers in de gemeente zoals strand en Nationaal Park Zuid-Kennemerland, maar ook op Openluchttheater Caprera.

De gemeente Bloemendaal heeft als uitgangspunt een toeristische ontwikkeling op basis van versterking onderscheidend vermogen, kwaliteitsverbetering van het toeristisch product en het beheersbaar houden van de gevolgen van toerisme en recreatie. De gemeente streeft dus niet naar het ontwikkelen van nieuwe toeristische trekpleisters.

In het kader van de bos- en duinparken is het toeristisch beleid voor het Openluchttheater van belang. Er wordt gestreefd naar een zo groot mogelijk aantal voorstellingen (vergroten van het commercieel rendement). Daarbij wordt geprobeerd de parkeeroverlast zo veel mogelijk te beperken.

Afvalbakken, banken en verlichting

De taakgroep WRV (Werkplaats Reiniging en Vervoer) verzorgt de afvalbakken in de bos- en duinparken. Veel afvalbakken staan nu nog bij banken in de bos- en duinparken. Dit is verouderd beleid en voldoet ook niet meer, omdat de bakken minder frequent geleegd worden als voorheen.

WRV volgt tegenwoordig de leidraad van CROW (2005). Daarin wordt aangegeven dat afvalbakken in recreatieterreinen alleen bij de toegangen van het bospark of bij attractiepunten zoals de hertenkamp moeten worden geplaatst.

Een afvalbak elders in het bospark wordt al gauw opgevat als een plaats waar afval kan worden achter gelaten, ook naast de afvalbak. Dit heeft vervuiling tot gevolg.

Een bijkomend voordeel is dat afvalbakken, die alleen aan de randen staan, makkelijker te bereiken zijn voor de reiniging.

In 2005 wordt een project Zwerfvuil gestart, waarin wordt onderzocht waar er problemen zijn met Zwerfvuil en hoe dat op te lossen. Daarin worden de bos- en duinparken ook meegenomen.

In verband met het leeghalen van de afvalbakken door vogels wordt gestreefd naar het vervangen van alle open afvalbakken door bakken met een deksel.

De laatste decennia is het gebruik van de parken veranderd, maar de banken staan nog op de plaatsen, die bij dit inmiddels verdwenen gebruik paste. Diverse banken staan op donkere oninteressante plaatsen. Daardoor worden ze niet meer gebruikt. Bovendien slaan de banken op donkere plaatsen groen uit en verweren sneller.

In het kader van deze rapporten zijn geen aanbevelingen gedaan voor een nadere plaats voor de banken. Wel is het nodig om daar naar te kijken in het kader van de uitvoering het herstel van de bos- en duinparken. Als algemene richtlijnen kan uitgegaan worden van de plaatsing van banken op zonnige plaatsen, bij uitzichtpunten, attractiepunten en open plekken. Alle banken die nu nog langs een nietszeggend pad staan onder grote bomen in de zware schaduw kunnen worden verplaatst.

Indien er in de toekomst een opzichter/coördinator voor de bos- en duinparken komt voor alle aspecten in de bos- en duinparken, dan kan deze opzichter de inventarisatie van banken (die verkeerd staan) uitzoeken in samenwerking met de gebruikers van de bosparken .

Figuur 3. Links een goede afvalbak met deksel. Rechts een verouderd model afvalbak, die wordt leeg gehaald door vogels.

In de meeste bos- en duinparken is geen verlichting. Dat moet ook zo blijven. Verlichting geeft vaak een schijnveiligheid. Verlichting laat de gebruiker in een soort tunnel gaan, terwijl er geen zicht is op eventuele bedreigingen, die zich daarbuiten zouden kunnen bevinden.

Verlichting verstoort bovendien de dieren in de bos- en duinparken.

Er wordt dan ook niet naar meer verlichting de bos- en duinparken gestreefd.

Opstallen

Een apart onderwerp binnen de bosparken zijn de verschillende soorten opstallen. Ze worden wel beschreven in de deelrapporten, maar het onderhoud wordt los van het beheer van de parken uitgevoerd, omdat gebouwen een andere aanpak vragen dan groen, paden, afvalbakken, banken en verlichting.

In bijlage 3 is een overzicht opgenomen van alle gebouwde objecten in de bosparken met de staat van onderhoud en beschikbare budgetten. Ook de objecten van particulieren in de bosparken zijn hier in weergegeven.

5. KARAKTERISTIEKEN VAN DE BOS- EN DUINPARKEN

Elk bos- en duinpark is uitgebreid beschreven in een deelrapport op de wijze, zoals in paragraaf 1.5 (Aanpak) is beschreven. Uit de inventarisaties en de analyses daarvan komen kenmerken van de bos- en duinparken naar voren.

Deze kenmerken kunnen worden gebruikt om de “groene brij” van de bos- en duinparken te veranderen in een herkenbaar bos- en duinpark. Ze krijgen daarmee elk een eigen gezicht. Daarbij is het de bedoeling in te spelen op de recreatieve behoeften van deze tijd.

Dit kan door het beheer zo uit te voeren dat de kenmerken of karakteristieken van het bos- en duinpark en het gewenste gebruik goed tot uitdrukking komen.

Met het herkenbaar maken van de verschillende bosparken wordt de gebruikswaarde verhoogd.

De herkenbaarheid is vertaald naar de onderstaande thema's per park:

- **Bloemendaalse bos (Bloemendaal)**

Statig landgoed met lanen en een enkele open plek, hertenkamp, pannenkoekenhuis, kleine kinderen, honden. Passend in het beschermde dorpsgezicht.

Thema: Landgoed en historie

- **Caprera (Bloemendaal)**

Sfeer is cultureel (openluchttheater) en mondain. Steile hellingen met trappen en uitzichtpunten. Enige park met betaalde toegang.

Gevarieerde natuur van droog naar nat. Van dennenbos tot moeras met kwelwater.

Thema: Bijzondere cultuur in bijzondere natuur

- **Wilhelminapark met het Kopje (Bloemendaal)**

Hoog en droog, veel uitzicht, met name naar het westen. Horecavoorzieningen.

Thema: Uitzicht

- **Brouwerskolkpark e.o. (Overveen)**

Openbaar en zeer veel reliëf. Veel afwisseling, er valt veel te ontdekken. Van nat loofbos met kwel naar droog open grazig struweel. Veel beslotenheid, maar ook uitzichtpunten. Gebruikt door zowel veel wandelaars met een honden als trimmers.

Thema: Avontuur door variatie

- **Weth. Van Gelukpark (Overveen)**

Duinpark met lucht, licht en water, maar ook een donker dennenbos. Restaurant de Bokkedoorns.

Thema: Duin en water

- **Enschedepark (Aerdenhout)**

Open grasbaan met solitaire bomen, hoge open plek, veel honden. Overgang van villawijk naar Nationaal Park Zuid-Kennemerland. Omgeven door veel privé-groen met veel allure.

Thema: Groene buffer

- **Van Haemstedeboos (Aerdenhout)**

Doorgangsroute langzaam verkeer en uitloopgebied voor Bovenwegkwartier om de hond uit te laten en voor kinderen om er te spelen.

Thema: Speel- en buurtbos

6. FINANCIERING

6.1 Indicatie van de kosten

Op grond van de voorgestelde ingrepen in de deelrapporten per bos- en duinpark is globaal berekend wat de kosten zijn voor het herstel (éénmalige investering). Zo kan een indicatie worden gegeven van de benodigde investeringen (kolom 2). Voor sommige ingrepen was het nog niet mogelijk een kostenberekening te maken (zie kolom 4). De aangegeven bedragen in kolom 2 zijn dan ook nog niet volledig, maar indicatief.

Daarnaast zijn er kosten voor het jaarlijks onderhoud (kolom 3). Deze kosten zijn uiteraard niet éénmalig.

Deze kosten zijn gebaseerd op het prijspeil in 2005. In de loop van de jaren moeten de kosten worden aangepast.

Onderstaande kosten zijn dus de minimale kosten.

Naam bospark	Eenmalige investering	Jaarlijks onderhoud	Opmerkingen
Bloemendaalse bos	130.000,-	13.000,-	Excl. speelobjecten en wandelroute
Caprera	27.000,-	22.500,-	Excl. baggeren Meertje
Wilhelminapark	50.000,-	5.500,-	Excl. restauratie uitzichttoren
Brouwerskolkpark	19.000,-	12.000,-	Excl. speelconstructies
Brouwerskolkpark ten noorden van spoorlijn	1.000,-	7.000,-	Incl. Joodse Begraafplaats
Weth. Van Gelukpark	4.500,-	7.000,-	Excl. oeveraanspassingen
Van Haemstedebos	15.000,-	2.500,-	Excl. speeltoestellen
Mr. Enschedepark	10.000,-	12.500,-	Excl. Uitzichttoren op Kopje
<i>Totaal</i>	<i>256.500,-</i>	<i>82.000,-</i>	

Tabel 1. Globale kosten voor herstel en onderhoud bos- en duinparken

De kosten voor de bos- en duinparken bestaan uit verschillende soorten kosten:

- Bestaand onderhoud dat moet worden voortgezet, zoals onderhoud paden en bebouwing (panden, gemetselde uitzichtpunten e.d.) en maaien bermen. Hiervoor zijn reeds budgetten gereserveerd.
- Achterstallig onderhoud. Hiervoor moeten nog budgetten worden gereserveerd.
- Nieuwe ontwikkelingen. Hiervoor moeten nog budgetten worden gereserveerd. Soms zijn dat éénmalige investeringen. Hierbij moet bekeken worden of er subsidiemogelijkheden of financiering door derden mogelijk zijn.

6.2 Hoe financiering

De financiering van het herstel van de bos- en duinparken moet gespreid worden over 10 jaar. Dat is zowel financieel als wat de organisatie van de uitvoering betreft aan te bevelen.

Bij de keuze van de volgorde, waarin de bosparken worden hersteld kunnen als criteria worden gehanteerd:

- Mate van achterstallig onderhoud
- consensus vanuit zowel bewoners als gemeentebestuur
- zichtbaarheid van het resultaat
- gebruiksintensiteit
- bekendheid
- relatie met herstel in omgeving

Caprera, Wilhelminapark met Kopje en het Bloemendaalse Bos worden op dit moment het meest intensief gebruikt. Vooral het Wilhelminapark (met Kopje van Bloemendaal) heeft veel achterstallig onderhoud.

Het Weth. Van Gelukpark en Brouwerskolkpark worden minder intensief gebruikt.

Over met welk bospark het herstel zal worden gestart, wordt een collegebesluit genomen.

Om de kosten van het herstel te beperken kan overwogen worden enkele parken of delen van parken over te dragen aan grotere deelnemers aan het NPZK, zoals Staatsbosbeheer, PWN of Natuurmonumenten

Mogelijk zijn ook particulieren of bedrijven te interesseren voor financiering van delen van het herstel.

7. ALGEMENE AANBEVELINGEN

Om de kwaliteit van de bos- en duinparken weer op het gewenste peil te krijgen zijn een aantal ingrepen aan te bevelen:

- **Thema.** Door elk bos- en duinpark een eigen identiteit te geven kan elk park zich onderscheiden. Uit de identiteit komt een thema voort, dat leidraad is voor het beheer en de inrichting van het bos- en duinpark. De herkenbaarheid van de bos- en duinparken zal bijdragen aan een betere kwaliteit van de bos- en duinparken.
- **Bundelen.** Het beheer en de inrichting in de parken wordt uitgevoerd door verschillende taakgroepen. Daardoor wordt er gefragmenteerd naar de bos- en duinparken gekeken. De samenhang gaat verloren. Het heeft een beter resultaat als de krachten gebundeld worden. Door één opzichter/coördinator aan te wijzen voor alle bos- en duinparken kunnen knelpunten beter in samenhang opgelost worden.
- **Regelmatige inspectie.** Het is belangrijk dat deze opzichter meerdere keren per jaar alle bos- en duinparken door loopt op uit te voeren onderhoud. Daarbij is het raadzaam om van te voren een checklist voor de inspectie op te stellen, zodat er geen aspecten over het hoofd worden gezien.
- **Financiering van het herstel.** De kosten voor het herstellen van de bos- en duinparken zijn geraamd op ca. € 256.500,- . Deze kosten kunnen worden verdeeld over de komende 10 jaar. Daarnaast kan er gezocht worden (bijvoorbeeld voor bijzondere projecten) naar subsidies en financiering door derden. Doordat er nu een beheerplan is opgesteld is een eventuele financierder makkelijker te benaderen.
- **Financiering beheer.** De kosten voor het beheer zijn structureel. Deze zullen in de toekomst iets hoger zijn dan tot op heden. De jaarlijkse vaste kosten zullen ca. € 82.000,-. Dit bedrag hoeft niet direct in het eerste jaar in zijn geheel gereserveerd te worden, omdat diverse beheerkosten pas gemaakt worden als het herstel heeft plaatsgevonden. Dat herstel vindt gefaseerd plaats.
- **Fasering.** Het herstellen van de bos- en duinparken wordt gefaseerd uitgevoerd. Het is raadzaam om te beginnen met de bosparken, die het meeste herstel behoeven, zodat het resultaat goed zichtbaar is.
- **Overdracht.** Het Weth. Van Gelukpark en het westelijk deel van het Brouwerskolkpark liggen in of direct tegen het duinterrein aan. Deze bos- en duinparken worden minder intensief gebruikt. Voor deze stukken kan overwogen worden ze over te dragen aan de terreinbeheerders van het aangrenzend terrein (Staatsbosbeheer en PWN).

LITTERATUUR ALLE RAPPORTEN

- Adviesburo Hollandschap, Bloemendaal bosbeheer bos- en duinparken, 1991
- Baggerplan Bloemendaal, Dosco Milieu-advies (in opdracht van Bloemendaal), 2001
- CROW en Nederland Schoon, Afvalbakken in de openbare ruimte, Publicatie 209, 2005
- Diverse bestemmingsplannen van Bloemendaal.
- Doing, H., Landschapsoecologie van de Nederlandse kust, Stichting Duinbehoud en Stichting Publicaties Duinen, Leiden, 1988
- Gemeente Bloemendaal, Neem nota van paarden, 1996
- Groenbeleidsplan , Hollandschap (in opdracht van de gemeente Bloemendaal), 1996
- Het Bloemendaalse Bos, Voorstel voor het toekomstig beheer uitgaande van de recreatieve en cultuurhistorische functie in combinatie met een ecologisch beheer, J. Kopinga en A.F.M. Olsthoorn, Alterra, 2001
- Kennemerzoom, Themaprojectenboeken, Provincie Noord-Holland, 2002
- Ministerie van Landbouw, Natuur en Visserij, Natuurbeleidsplan, 1990
- Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieu, Ruimte maken, ruimte delen, Vijfde nota over de ruimtelijke ordening 2000-2020, deel 2 en 3, 2002
- Ministerie van Landbouw, natuur en Visserij, Natuur voor mensen, mensen voor natuur, 2002
- Ministerie van Landbouw, Natuur en Visserij, Natuurbeleidsplan, 1990
- Min. LNV, min. OCW, min. VROM, Belvedere, beleidsnota over de relatie cultuurhistorie en ruimtelijke ordening, 1999
- Min. LNV en min. OCW, Structuurschema Groene Ruimte II (in voorbereiding).
- Nationaal Park Zuid-Kennemerland, Beheer- en inrichtingsplan Nationaal Park Zuid-Kennemerland 2003 – 2012, Stuivende duinen, Uitgegeven door ERM Adviesbureau, 2003
- Provincie Noord-Holland, Deelnota Ecologische structuren en natuur- en landschapsbouw, 1991
- Provincie Noord-Holland, Programma Natuur en Landschap 2001, 2001
- Provincie Noord-Holland, Landschapskatern Noord-Holland; het provinciaal landschapsbeleid in hoofdlijnen, 2001
- Provincie Noord-Holland, Streekplan Noord-Holland Zuid, 2002
- Toelichting bij het besluit tot aanwijzing van het beschermd dorpsgezicht Bloemendaalse Park / Duin en Daal, Gemeente Bloemendaal, 2001

BIJLAGE 1. OPPERVLAKTEN BOS- EN DUINPARKEN

type terrein in ha.	Totaal	bos	grasland	water	paden en P-plaatsen	gebouwen
Bloemendaal						
Bloemendaalsebos	13,94	11,77	0,94	0,18	1,03	0,017
Caprera	24,21	15,73	6	0,9	1,08	0,5
Wihelminapark met het Kopje	2,75	1,17			1,54	0,04
Overveen						
Brouwerskolkpark	17,15	14,74	0,47	0,88	1,06	
Weth. van Gelukpark	13,6	3,63	4,85	4,52	0,56	0,04
Aerdenhout						
Mr. Enschedepark	4,31	3,25	0,78		0,28	
Van Haemstedebo	3,1	2,79			0,31	
Totaal	79,06	53,08	13,04	6,48	5,86	0,597

BIJLAGE 2. BESTEMMINGSPLANNEN

BOSPARK	BESTEMMINGSPLAN	JAAR	BESTEMMING	OPMERKINGEN
Bloemendaalse Bos	Ontwerp-bestemmingsplan Bloemendaalse Park/Duin en Daal	2005	P = Park	Conserverend bestemmingsplan. Geen bebouwing mogelijk. Voor herstellen van paden, kappen, aanplanten van bomen, aanleg van recreatieve voorzieningen (speeltoestellen, banken enz.) zijn vergunningen nodig.
Caprera				
• Heilingbos	Sportterreinen Brederodelaan e.o.	1993	N = behoud en herstel van de landschappelijke en natuurlijke waarden met recreatief medegebruik	Landsch. en natuurlijke waarde wordt bepaald door vegetatie en de afwisseling open en gesloten elementen Bebouwing niet toegestaan
• Grasland	Sportterreinen Brederodelaan e.o	1993	Na = Natuur en landschappelijke waarde met agrarisch gebruik	Landsch. en natuurlijke waarde wordt bepaald door vegetatie en de afwisseling open en gesloten elementen Bebouwing niet toegestaan
• Meertje	Sportterreinen Brederodelaan e.o	1993	W = water ten behoeve van waterhuishouding	Geen ligplaatsen voor boten mogelijk
• Hooggelegen deel met openluchttheater	Landelijk Gebied	2003	NRw = Natuur, Landschap en recreatie, wandelpark	Geen bebouwing mogelijk

Wilhelminapark en Kopje	Ontwerp-bestemmingsplan Bloemendaalse Park/Duin en Daal	2005	Park, Horeca A (toren en restaurant)	Conservierend bestemmingsplan. Geen bebouwing mogelijk. Voor herstellen van paden, kappen, aanplanten van bomen, aanleg van recreatieve voorzieningen (speeltoestellen, banken enz.) zijn vergunningen nodig.
				Geen bebouwing mogelijk
• Westelijk van Hoge Duin en Daalseweg	Landelijk Gebied	2003	NRw = Natuur, Landschap en recreatie, wandelpark	Geen bebouwing mogelijk
				Geen bebouwing mogelijk
Brouwerskolkpark				
• Parkdeel	Landelijk Gebied	2003	NRw = Natuur, Landschap en recreatie, wandelpark	Geen bebouwing mogelijk
• Water	Landelijk Gebied	2003	W = Waterhuishouding en herstel en behoud landschapsecol. waarden	Inclusief oevers
• Ten noorden van spoorlijn	Buitengebied II	1970	Openbaar groen en groenstroken (incl. begraafplaats), Recreatie (sportterreinen en tennisbanen) Drinkwaterbedrijf Gemeentebedrijf, Horecabedrijven, Eensgezinshuizen	In openbaar groen is geen bebouwing mogelijk. Verder per bestemming andere bepalingen.

Weth. Van Gelukpark	Landelijk Gebied	2003	NP = Natuur, landschap en Nationaal Park	Geen bebouwing mogelijk
Mr. Enschedepark	Landelijk gebied	2003	NRw = Natuur, Landschap en recreatie, wandelpark	Geen bebouwing mogelijk
Van Haemstede bos				
• Noordelijk deel	Bovenweg-van Haemstedelaan I	1975	LNG = natuurgebied, Ruiterp pad indicatief aangegeven	Behoud en herstel natuurwetenschappelijke waarde. Geen bebouwing mogelijk
• Zuidelijk deel	Bovenweg-van Haemstedelaan III	1977	LNG = natuurgebied, Ruiterp pad indicatief aangegeven	Behoud en herstel natuurwetenschappelijke waarde. Geen bebouwing mogelijk

BIJLAGE 3. OPSTALLEN IN DE BOS- EN DUINPARKEN

Object	Beheerder	Onderhoud	Budget
Bloemendaalse bos			
Huisje met rieten dak in hertenkamp	gemeente	goed	
Hertenstal	gemeente	goed	3.075
Kantine/opslag aan Lage Duin en Daalseweg (educatie)	gemeente)*	goed	500
Pannenkoekenhuisje aan Mollaan	gemeente	goed	370
Opslagruimte en educatielokaal Thijsse's Hof	St. Thijsse's Hof	matig	-
IJskelder Mollaan	gemeente	goed	158
Caprera (totaal)			11.075
Beheerdershuis	gemeente	goed	
Kaartverkoopgebouw hoofdingang	gemeente	goed	
Restaurant	gemeente	goed	570
Openluchttheater (zitplaatsen, overkapping, vijver)	gemeente	goed	
Kleedkamer, garage en tunnels	gemeente	goed	415
Kaartverkoophuisje boveningang	gemeente	matig	
Wilhelminapark			
Uitkijktoren	gemeente)**	slecht	
Kaartverkoophuisje bij uitkijktoren	gemeente	goed	
Peper's pannenkoekenhuis			
Restaurant de Uitkijk	privé	n.v.t.	
Parkeerterrein			
Brouwerskolkpark			
Kopje van Overveen	gemeente	slecht	2.500
Uitkijkhuisje Nwhoek bij spoorlijn	gemeente		
Restaurant 't Brouwerskolkje	privé (erfpacht)	n.v.t.	
Restaurant Amazing Azia	privé (erfpacht)	n.v.t.	
Sporthal Tetterode	privé (erfpacht)	n.v.t.	
Huisje en muren Joodse begraafplaats	St. Israelitische begraafplaats	n.v.t.	
Weth. Van Gelukpark			
Restaurant de Bokkendoorns	gemeente	slecht	1.010
woonhuis	gemeente	slecht	225
Kaartverkoophuisje bij ingang	gemeente	matig	
Mr. Enschedepark			
Kopje van Aerdenhout	gemeente	matig	100
Van Haemstedebos			
Geen opstallen			

)* Deze ruimte wordt gebruikt als instructielokaaltje voor scholen. Er zijn plannen gemaakt door Vrienden van de Hertenkamp voor een interne aanpassing van het gebouw, zodat de schoolklassen beter kunnen worden ontvangen. Daar is nog geen financiering voor.

)** Er wordt overleg gevoerd met de een externe partij over bijdragen aan restauratie van de toren